

Krzysztof Kaczmarczyk*

**WYKORZYSTANIE ANALIZY RACHUNKU
PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
W DECYZJACH PRZEDSIĘBIORSTWA
HANDLOWEGO**

**THE USE OF CASH-FLOW
REPORT ANALYSIS IN DECISIONS
OF A COMMERCIAL ENTERPRISE**

Summary

The objective of the study is to present cash-flow report, which in connection with the other elements of financial statement may provide many benefits in form of a complex information. Such information enables users of a report to evaluate changes in net assets of a business unit (in particular, taking into consideration level of account receivables and account payables), its financial structure (together with liquidity and solvency) and ability to influence amount and period of occurrence of cash-flows as a reply to changing circumstances and appearing possibilities. Information about cash funds is useful in evaluation of business unit's abilities to obtain cash funds and cash equivalents, as well as they enable users of such information to develop methods for evaluating and comparing current value of future cash-flow existing in examined unit.

Coming from the essence and significance of information from cash-flow report, through the method for analysing it, results of examining cash-flow analysis and its utilisation for a chosen enterprise in examined time frame have been presented.

1. Uwagi wstępne

Podejmowanie decyzji przez kadrę zarządzającą w zakresie finansów przedsiębiorstwa wymaga zdolności określenia: wielkości uzyskiwanych wpły-

* mgr, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Cracow Union Sp. z o.o.

wów oraz racjonalnego ich wydatkowania; okresu, w którym wpływy i wydatki nastąpią oraz stopnia pewności wystąpienia przepływów pieniężnych.

Rachunek przepływów pieniężnych, w połączeniu z innymi elementami sprawozdania finansowego, umożliwia ocenę zmian w aktywach przedsiębiorstwa, jego struktury finansowej oraz okresu wystąpienia przepływów pieniężnych, zdolności jednostki do oddziaływania na wysokość należności i zobowiązań przedsiębiorstwa, w celu przystosowania się do możliwości i warunków rynkowych.

Celem opracowania jest zasygnalizowanie możliwości wykorzystania analizy rachunku przepływów pieniężnych w decyzjach przedsiębiorstwa handlowego. Referat przedstawia istotę i znaczenie informacji płynących z rachunku przepływów pieniężnych dla podejmowania decyzji w przedsiębiorstwie handlowym z zakresu efektywnego zarządzania poziomem należności i zobowiązań. Przedstawiono metody analizy rachunku przepływów pieniężnych: metodę wstępną i metodę wskaźnikową, a także płynące z nich możliwości. Uwaga została zwrócona głównie na analizę wskaźnikową. W pracy zostały zaprezentowane wybrane wskaźniki oraz ich wpływ na podejmowanie decyzji w zakresie dopasowania terminu płatności zobowiązań i należności

2. Rachunek przepływów pieniężnych i jego charakterystyka

Rachunek przepływów pieniężnych raportuje wpływy i wydatki w przedsiębiorstwie w momencie ich wystąpienia. W literaturze istotę przepływów pieniężnych przedstawia się najczęściej w zestawieniu z wynikiem finansowym, ujawnianym w rachunku zysków i strat. Należy tu zaznaczyć, że rachunek przepływów pieniężnych różni się tym od rachunku zysków i strat, że w tym drugim wydatek poniesiony na wytworzenie danego produktu pojawi się dopiero w chwili jego sprzedaży jako koszt. Podobnie ujawniony w rachunku zysków i strat przychód ze sprzedaży odnosi się do wydania produktu odbiorcy wraz z fakturą, co nie oznacza, że odbiorca fakturę już zapłacił. W rachunku przepływów pieniężnych transakcja ta pojawi się dopiero w chwili dokonania płatności przez odbiorcę [Gos 2005, s. 37].

Różnicę pomiędzy wpływami, a wydatkami za pewien okres można podzielić na przepływy sensu stricte oraz sensu largo. Przepływy sensu stricte to zmiany w strukturze środków pieniężnych (wpływy/wydatki), zestawienie w celu ich zasobów oraz pomiaru i sterowania potencjalną płynnością finansową. Natomiast przepływy sensu largo stanowią dodatnie i ujemne strumienie wpływające na składniki majątku. Umożliwiają one określenie strukturalnej płynności finansowej, a w konsekwencji wypłacalności przedsiębiorstwa w przyszłych okresach [Turzyński 2002, s. 32].

Rachunek przepływów pieniężnych dostarcza użytkownikowi informacji niezbędnych w ocenie płynności i wypłacalności oraz uzupełnia niedostatki informacyjne bilansu i rachunku zysków i strat. Na przykład w bilansie ujmowane są transakcje, związane z przepływem środków pieniężnych oraz takie, które są związane z niezrealizowanymi zobowiązaniami i należnościami o nieokreślonym momencie wymagalności. Natomiast procesy ujęte w rachunku zysków i strat informują o zmianach (przyrost/ubytek) majątku własnego, natomiast nie obrazują innych działań realizowanych przez firmę, m. in. działalności inwestycyjnej [Śniezek 2003, 215].

Rachunek zysków i strat posiada braki wynikające z przyjęcia nadrzędności zasady memoriałowej. Jej treść brzmi następująco: „fundamentalna zasada rachunkowości, według której przychody i koszty uważa się za osiągnięte lub poniesione w momencie ich wystąpienia, a nie w momencie wpływu lub wydatku pieniężnego; przychody i koszty ujmowane są w okresach, w których powstały”, bez względu na wpływy lub wydatki środków pieniężnych [Gierusz 2005, s. 20].

Pokazuje on więc efektywność gospodarowania własnym majątkiem, polegającym na jego przyroście na początek i koniec okresu, za który wynik finansowy jest ustalany. Nie ma natomiast informacji, w jaki sposób przyrost został zrealizowany. Może być on spowodowany wzrostem wartości należności lub zapasów. Tak więc przedsiębiorstwo o bardzo wysokim wskaźniku rentowności może zbankrutować. Rachunek przepływów pieniężnych jest natomiast naturalnym uzupełnieniem informacji memoriałowej zawartej w podstawowych sprawozdaniach finansowych: bilansie oraz rachunku zysku i strat. Umożliwia on wyłapanie przychodów i kosztów w momencie wpływów i wydatków środków pieniężnych [Wąsowski 2004, s. 191 – 193].

3. Korzyści wpływające z rachunku przepływów pieniężnych dla użytkowników

Rachunek przepływów pieniężnych w połączeniu z innymi elementami sprawozdania finansowego dostarcza wiele korzyści w postaci informacji, które umożliwiają użytkownikom sprawozdania dokonanie oceny zmian w aktywach netto jednostki gospodarczej, jej struktury finansowej (łącznie z płynnością oraz wypłacalnością) i zdolności do wywierania wpływu na wysokość i okres wystąpienia przepływów środków pieniężnych w odpowiedzi na zmieniające się okoliczności i pojawiające się możliwości. Informacje na temat środków pieniężnych są użyteczne przy ocenie zdolności jednostki gospodarczej do uzyskiwania środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych, jak też umożliwiają użytkownikom tych informacji opracowanie metod oceny i porównywania wartości bieżącej przyszłych przepływów środków pieniężnych

występujących w różnych jednostkach gospodarczych. Zapewniają one również lepszą porównywalność sporządzanych przez różne jednostki sprawozdań z działalności poprzez ujednoczone podejście księgowego do ewidencji takich samych transakcji i wydarzeń [Rozporządzenie Komisji (WE), MSR 7].

Informacje na temat przepływów środków pieniężnych (w ujęciu historycznym) często wykorzystuje się jako wskaźnik wysokości, okresu oraz pewności wystąpienia przyszłych przepływów środków pieniężnych. Są one także użyteczne dla celów sprawdzenia dokładności dokonywanych uprzednio ocen, dotyczących przyszłych przepływów środków pieniężnych oraz analizy związków zachodzących między rentownością a przepływami środków pieniężnych netto i skutków zmian cen [Rozporządzenie Komisji (WE), MSR 7].

Umożliwiają one także uzyskanie danych na temat zaistniałych zmian w środkach pieniężnych i w ekwiwalentach środków pieniężnych, w podziale na przepływy z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej.

4. Charakterystyka obszarów przedsiębiorstwa ujętych w rachunku przepływów pieniężnych

Jednostka gospodarcza prezentuje przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej w sposób najbardziej odpowiedni dla rodzaju prowadzonej przez nią działalności. Klasyfikacja oparta na rodzajach działalności dostarcza informacje, które pozwalają użytkownikom na dokonanie oceny wpływu tych działalności na sytuację finansową jednostki gospodarczej oraz na kwotę środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych. Informacje te mogą zostać także wykorzystane przy ocenie związków zachodzących między poszczególnymi rodzajami działalności. W pojedynczej transakcji mogą występować środki pieniężne odrębnie zaklasyfikowane. Na przykład, jeżeli spłata gotówkowa pożyczki dotyczy zarówno odsetków, jak i kwoty pożyczonego kapitału, element odsetków można zaliczyć do działalności operacyjnej, zaś element kapitału do działalności finansowej.

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej stanowią główny wskaźnik określający stopień, w jakim działalność operacyjna jednostki gospodarczej wytwarza środki pieniężne wystarczające do spłaty pożyczek, utrzymywania zdolności operacyjnej jednostki gospodarczej, wypłaty dywidend oraz dokonywania nowych inwestycji, bez korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania. Informacje na temat szczegółowych składników zaistniałych przepływów środków pieniężnych (w ujęciu historycznym), w połączeniu z innymi informacjami, są użyteczne przy prognozowaniu przyszłych przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej [Rozporządzenie Komisji (WE), MSR 7].

Ważne jest odrębne ujawnianie informacji dotyczących przepływów środków pieniężnych powstających w wyniku działalności inwestycyjnej, ponieważ takie przepływy środków pieniężnych wskazują na zakres poniesionych nakładów mających służyć wytwarzaniu przychodu oraz przepływów środków pieniężnych w przyszłości [Rozporządzenie Komisji (WE), MSR 7].

Istotne znaczenie ma odrębne ujawnienie informacji dotyczących przepływów środków pieniężnych z działalności finansowej ze względu na użyteczność tych informacji przy prognozowaniu roszczeń do przyszłych przepływów środków pieniężnych wysuwanych przez podmioty dostarczające kapitał do jednostki gospodarczej.

Zgodnie z ustawą o rachunkowości, rachunek przepływów pieniężnych można sporządzać metodą bezpośrednią oraz metodą pośrednią, przy czym określenie „metoda” oznacza sposób prezentacji informacji finansowej o przepływach działalności operacyjnej, a nie technikę obliczeń prowadzących do określonego sposobu prezentacji [Ustawa o rachunkowości, art. 48b].

Dane dotyczące przepływów z działalności inwestycyjnej i finansowej prezentuje się zawsze metodą bezpośrednią. Dlatego dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej zdarzenia i operacje niepieniężne, a więc nie powodujące wpływu lub rozchodu środków pieniężnych lub ich ekwiwalentów są wyłączone z rachunku przepływów pieniężnych. Przykładami takich zdarzeń i operacji są: nabycie składników aktywów poprzez przejęcie bezpośrednio z nimi związanych zobowiązań lub drogą leasingu finansowego, przejęcie jednostki drogą wydania udziałów (akcji) własnych, otrzymanie lub przekazanie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składników aktywów trwałych, konwersja zobowiązania na kapitał (fundusz) własny i należności na udziały [Uchwała KSR, KSR 1].

Reasumując można stwierdzić, że z punktu widzenia oceny kondycji finansowej przedsiębiorstwa rachunek przepływów pieniężnych wykorzystuje się do uzyskania lepszej niż w przypadku bilansu i rachunku zysków i strat charakterystyki obecnej i przyszłej zyskowności oraz ustalenia bieżącej zdolności płatniczej poprzez ustalenie wewnętrznego stopnia samofinansowania, przy zastosowaniu odpowiednich narzędzi i metod analitycznych.

5. Metody i narzędzia analizy rachunku przepływów pieniężnych

Odnosząc się do wspomnianych narzędzi analitycznych, analizę rachunku przepływów pieniężnych można przeprowadzić jako badanie wstępne oraz analizę wskaźnikową. Wstępna analiza powinna: przedstawić podstawowe źródła pozyskiwania środków pieniężnych i sposobów ich absorpcji, umożliwić ocenę efektywności zarządzania w obszarze przepływów pieniężnych oraz zasugero-

wać główne obszary badawcze rachunku przepływów pieniężnych [Sierpińska 2005, s.121].

Przewaga oceny dokonanej przy wykorzystaniu rachunku przepływów pieniężnych (cash flow) wynika z faktu, iż jest on znacznie mniej podatny na manipulacje w porównaniu do wyniku finansowego. Uważa się również, że cash flow znacznie lepiej spełnia rolę wskaźnika potencjału finansowego niż bilans. Aby jednak ocena wynikała z analizy przepływów pieniężnych była kompletna, musi być rozpatrywana na tle wniosków wynikłych z analizy wskaźnikowej bilansu i rachunku zysków i strat.

Podczas analizy rachunku zysków i strat pierwszą czynnością jest ocena przepływów gotówkowych z poszczególnych rodzajów działalności (operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej). Dokonując tej oceny bierze się pod uwagę specyfikę przedsiębiorstwa oraz branżę, w której działa. W trakcie tej wstępnej analizy, badanie wielkości poszczególnych pozycji jest mniej istotne. Ważę przywiązuje się do tego czy saldo przepływów z danej działalności jest ujemne czy dodatnie. Występuje aż czternaście wariantów sald z trzech obszarów działalności, które prezentuje tabela nr 1.

Tabela 1. Wyniki analizy rachunku przepływów pieniężnych

Wariant	Przepływy pieniężne netto			Razem
	z działalności operacyjnej	z działalności inwestycyjnej	z działalności finansowej	
1	+	+	+	+
2	+	+	-	+
3	+	+	-	-
4	+	-	+	+
5	+	-	+	-
6	+	-	-	+
7	+	-	-	-
8	-	+	+	+
9	-	+	+	-
10	-	+	-	+
11	-	+	-	-
12	-	-	+	+
13	-	-	+	-
14	-	-	-	-

Źródło: W. Gabrusewicz, M Remlein, *Sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2007; s. 176.

W wariancie 1 firma charakteryzuje się wysoką płynnością, natomiast w wariancie 2 koszty zaciągniętych wcześniej zobowiązań są pokrywane z wypracowanych środków na działalności operacyjnej oraz ze sprzedaży zbędnego majątku. Wariant 3 odzwierciedla sytuację z poprzedniego wariantu, z tą różnicą, że tutaj nie wystarcza wpływów z działalności operacyjnej i inwestycyjnej na pokrycie wydatków z działalności finansowej. Może się zdarzyć, że działalność inwestycyjna jest finansowana z działalności podstawowej oraz zaciągniętych na zewnątrz źródeł finansowania w całości i zostaje nadwyżka, która wskazuje na dalszą możliwość inwestowania (co obrazuje wariant 4) lub zakres inwestycji przekracza wygenerowane środki pieniężne (co ujęto w wariancie 5). Bardzo dobrą sytuację można dostrzec w kolejnym przypadku. Jest ona wręcz modelem wzorcowym dla firm, do którego często dążą. A mianowicie sytuacja, w której działalność podstawowa finansuje działalność inwestycyjną oraz umożliwia terminową spłatę zobowiązań. Jej przeciwieństwem jest sytuacja 7, która zwiastuje zbliżające się trudności płatnicze. Kolejne warianty prezentują sytuację, w których firma ma trudności z generowaniem gotówki na poziomie działalności podstawowej i broni się sprzedażą majątku i/lub zaciąganiem nowych zobowiązań, które zaspokajają potrzeby finansowe jednostki bądź nie. Przypadek 12 obrazuje sytuację, typową dla firm w fazie rozwoju, które otrzymały środki pieniężne z zewnątrz, natomiast sytuacja 13 wzmaga konieczność dalszego dofinansowania. Tendencja bardzo niekorzystna to sytuacja 14, w której występuje realne zagrożenie dalszego funkcjonowania podmiotu (bankructwo) [Gabrusiewicz 2007, s. 177 – 178].

Przedstawiona interpretacja rachunku przepływów pieniężnych ukazuje sposób czytania tej części sprawozdania finansowego. Na podstawie salda środków pieniężnych netto, uzyskanych z poszczególnych elementów działalności nie można jednoznacznie ocenić sytuacji finansowej podmiotu. Niemniej jednak ułatwia ona dalszą zaawansowaną ocenę tego rachunku. Ocena szczegółowa przebiega klasycznie, jak w przypadku analizy bilansu oraz rachunku zysków i strat. Na wstępną analizę rachunku przepływów pieniężnych składa się [Gabrusiewicz 2007, s. 177 – 178]:

- analiza pozioma – obrazuje zmiany zachodzące w poszczególnych elementach składowych rachunku przepływów pieniężnych; analiza co najmniej okresu 3-letniego daje możliwość budowania wstępnych prognoz w zakresie tempa rozwoju firmy i źródeł jego finansowania;
- analiza pionowa – prezentuje strukturę wpływów i wydatków w poszczególnych obszarach rachunku przepływów pieniężnych; podobnie, jak w przypadku analizy poziomej o wiarygodności można mówić w okresie co najmniej 3-letnim;
- wstępna analiza wskaźnikowa – umożliwia zilustrowanie wzajemnych zależności, jakie zachodzą w rachunku przepływów pieniężnych.

Innym istotnym aspektem, który pojawia się przy analizie przepływów pieniężnych przedsiębiorstwa handlowego jest zmiana stanu należności oraz zmiana stanu zobowiązań. Umożliwia ona spojrzenie na należności z punktu widzenia ich rzeczywistej płatności, czyli rzeczywistego wpływu na rachunek bieżący podmiotu, natomiast aspekt zobowiązań wywołuje skutki w postaci wypływu gotówki z jednostki. Patrząc przez pryzmat „złotej reguły bankowej” i implikując jej zasady do modelu zarządzania należnościami i zobowiązaniami przedsiębiorstwa handlowego, można w sposób skuteczny i trwały wykorzystać wnioski, płynące z analizy rachunku przepływów pieniężnych do zarządzania tymi pozycjami aktywów i pasywów oraz budować tzw. budżety gotówkowe, które umożliwią projekcję przyszłych przepływów pieniężnych. Ma to nieocenione znaczenie dla określenia finansowania działalności w przedsiębiorstwie handlowym oraz jego polityki w zakresie kredytu kupieckiego, co z kolei prowadzi do określenia także innych źródeł pochodzenia pieniądza w przedsiębiorstwie, czyli innych form kredytowania. Analiza rachunku przepływów pieniężnych stanowi również niebagatelne źródło informacji, które umożliwia dokonanie wyceny wartości przedsiębiorstwa oraz determinuje proces zarządzania jego wartością. Opiera się ono na sformułowaniu wolnych przepływów pieniężnych, czyli nadwyżki środków pieniężnych, wygoszparowanych przez przedsiębiorstwo i przynależnych odpowiednim stronom finansującym działalność firmy.

Wpływ na wartość przedsiębiorstwa handlowego mają również decyzje o charakterze inwestycyjnym, które związane są z zarządzaniem aktywami oraz kierunkami zmian ich struktury, a także decyzje finansowe, które determinują kształt struktury kapitałowej firmy oraz poziom kosztu kapitału finansującego bieżącą oraz rozwojową działalność podmiotu gospodarczego. W konsekwencji analiza wpływu tych dwóch decyzji na wartość przedsiębiorstwa znajduje odzwierciedlenie w jednym z najważniejszych modeli wyceny, jakim jest metoda dochodowa, oparta na dyskontowaniu prognozowanych przepływów pieniężnych, które przedsiębiorstwo planuje osiągnąć w przyszłości na skutek efektywnego zagospodarowania aktywów [Szczepański 2007, s. 65 – 66].

6. Analiza rachunku przepływów pieniężnych badanego przedsiębiorstwa i jej wykorzystanie

W warunkach dużej konkurencyjności na rynku globalnym analiza rachunku przepływów pieniężnych staje się nieocenionym źródłem informacji dla przedsiębiorstwa, a szczególnie dla kadry zarządzającej podmiotem. Ilustruje ona obszary generujące gotówkę oraz te, które wymagają szczególnej absorpcji. Badane przedsiębiorstwo handlowe jest podmiotem funkcjonującym na rynku spożywczym od kilkunastu lat. Tabela 2 przedstawia wyniki na poszczególnych rodzajach działalności, tj. operacyjnej, inwestycyjnej oraz finansowej w ujęciu 3-letnim.

Przepływy pieniężne poszczególnych obszarów w badanych latach charakteryzują się dużą zmiennością. W roku 2004 spółka posiada dużą płynność. Osiąga dodatnie przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej. W działalności inwestycyjnej spółka osiąga wynik ponad 2-krotnie wyższy niż w działalności operacyjnej. To wszystko jest efektem restrukturyzacji majątku trwałego oraz realizowania wcześniej dokonanych inwestycji. W działalności finansowej wynik również jest prawie 2-krotnie wyższy niż w działalności operacyjnej. Badany podmiot osiągnął taki przepływ pieniężny dzięki emisji nowych akcji. Należy również nadmienić, iż w badanym okresie dokonywano transferu środków pieniężnych z tytułu zapłaty odsetek oraz spłaty kredytów i pożyczek. Taka sytuacja w istotny sposób wpłynęła na decyzje przedsiębiorstwa w zakresie finansów. Badany podmiot w kolejnych latach będzie mógł skorzystać z rezerwy nadwyżki pieniężnej roku bieżącego w przypadku, gdy wielkość przepływów netto z działalności operacyjnej okaże się niewystarczająca do dokonania zakupów środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także przepływów związanych ze spłatą odsetek.

W roku 2005 przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej nadal są dodatnie, chociaż ich wartość uległa obniżeniu. Stanowiły one 78,5% wygoszparowanych środków w stosunku do roku poprzedniego. Saldo przepływów netto z działalności inwestycyjnej i finansowej spada. Bazując na danych roku poprzedniego przedsiębiorstwo podjęło decyzję o dalszej restrukturyzacji środków trwałych, której towarzyszy modernizacja wraz z wartościami niematerialnymi i prawnymi. W działalności finansowej następuje spłata zobowiązań leasingowych oraz odsetków. Badany podmiot podjął także decyzję dotyczącą „poluzowania” polityki w zakresie kredytu kupieckiego.

Tabela 2. Przepływy pieniężne netto badanego przedsiębiorstwa handlowego w podziale na poszczególne rodzaje działalności

Wyszczególnienie	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia (w tys. PLN)		
	2004	2005	2006
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	6 808	5 346	14 112
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	15 567	- 5 797	- 35 967
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	12 334	- 140	- 49
Stan środków pien. i kredytu w rach. bieżącym na początek okresu	- 2 900	31 809	31 218
Stan środków pien. i kredytu w rach. bieżącym na koniec okresu	31 809	31 218	9 314

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego przedsiębiorstwa handlowego X.

W ostatnim badanym roku następuje znaczny wzrost przepływów netto na działalności operacyjnej, prawie 3-krotnie w stosunku do roku 2005 i 2,5-krotnie do roku 2004. Działalność inwestycyjna odnotowuje spadek do poziomu – 35,967 tys. PLN, co jest skutkiem przede wszystkim nabycia nowych środków trwałych oraz udzielenia pożyczek podmiotom zależnym. Działalność finansowa charakteryzuje się wzrostem wartości przepływów do – 49 tys. PLN, która to kwota w całości pokryła przepływy wynikające ze spłaty odsetków. Przedsiębiorstwo w roku 2006 podjęło decyzję o zaostrzeniu polityki w zakresie kredytu kupieckiego wobec odbiorców, pozostając na dotychczasowym poziomie tej formy kredytowania względem dostawców. Strategię finansową spółki odzwierciedla czytanie pionowe rachunku przepływów pieniężnych, które prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Obszary pozyskania i przeznaczenia środków pieniężnych w przedsiębiorstwie handlowym w latach 2005 -2006 (w tys. PLN)

Wyszczególnienie	Rodzaj działalności	Lata	
		2005	2006
Obszary pozyskania środków pieniężnych	działalność operacyjna	5 346	14 112
	działalność inwestycyjna	-	-
	działalność finansowa	-	-
	zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych	591	21 904
	RAZEM	5 937	36 016
Obszary wydatkowania środków pieniężnych	działalność operacyjna	-	-
	działalność inwestycyjna	5 797	35 967
	działalność finansowa	140	49
	zwiększenie / zmniejszenie stanu środków pieniężnych	-	-
	RAZEM	5 937	36 016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego przedsiębiorstwa handlowego X.

W roku 2005 działalność operacyjna sfinansowała ponad 90% wydatków związanych z działalnością inwestycyjną i finansową, natomiast niecałe 10% to środki pochodzące z poprzedniego okresu. Natomiast rok 2006 przyniósł wydatkowanie środków pieniężnych na poziomie 36.016 tys. PLN, z czego bez mała 40% pokryto środkami pozyskanymi z działalności operacyjnej, natomiast reszta pochodziła ze skumulowanych środków poprzedniego okresu. Polityka kredytu kupieckiego oraz zakres decyzji zarządzających został omówiony przy okazji analizy tabeli 2.

Ostatnim omawianym elementem analizy rachunku przepływów pieniężnych jest porównanie wpływów i wydatków - należności i zobowiązań w przedsiębiorstwie handlowym.

Tabela 4. Porównanie wpływów i wydatków należności i zobowiązań w przedsiębiorstwie handlowym

Wyszczególnienie	Rok obrotowy zakończony 31 grudnia (w tys. PLN)		
	2004	2005	2006
Należności handlowe oraz pozostałe należności	627	1 755	9 973
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	- 4 278	- 7 052	- 11 039

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego spółki.

W roku 2004 występuje niedopasowanie wydatków z tytułu płatności zobowiązań do otrzymywanych płatności z tytułu wystawienia faktur własnych o 3.651 tys. PLN. Natomiast rok 2005 przynosi jeszcze większe rozbieżności do poziomu 5.297 tys. PLN, ale należy zauważyć, że wzrastają wpływy należności oraz wydatki związane ze spłatą zobowiązań. Analiza poprzednich lat oraz wdrożenie w przedsiębiorstwie monitoringu należności i zobowiązań powoduje, że przy wzroście obydwu wielkości, następuje niedopasowanie już tylko w wysokości 1.066 tys. PLN. Jak już wcześniej wspomniano w roku 2005 nastąpiła zmiana orientacji polityki w zakresie kredytu kupieckiego, polegająca na wydłużeniu terminów płatności oraz zwiększeniu ilości udzielanych kredytów, a rosnące w 2006 roku wpływy pochodzą z należności pozostałych. Natomiast w 2006 roku odnotowany przyrost wielkości wpływów pieniężnych pochodzi przede wszystkim z należności handlowych.

W tym miejscu należy nadmienić, że polityka kredytu kupieckiego względem dostawców nie ulegała zmianom, a wzrost wartości przepływów wynika ze zmian salda zobowiązań pozostałych. Analiza tych elementów sprawozdania finansowego jest niezmiernie ważna, gdyż obrazuje, w jaki sposób firma finansuje zobowiązania. Dodatkowa analiza wiekowania należności i zobowiązań może dodatkowo umożliwić dopasowanie terminowości zobowiązań i należności do realnych wpływów i wydatków tych aktywów i pasywów bilansu.

7. Uwagi końcowe

Podsumowując można stwierdzić, że przeprowadzona analiza rachunku przepływów pieniężnych dostarcza wielu faktów, które pomijają pozostałe sprawozdania finansowe. Podjęta próba analizy rachunku przepływów pieniężnych umożliwia wstępną ocenę wyników działalności przedsiębiorstwa, zwraca uwagę na monitorowanie wpływów i wydatków z tytułu zobowiązań i należności, a co za

tym idzie prognozowanie i bieżącą analizę stanu płynności, poziomu inwestycji oraz źródeł pochodzenia środków. Przedstawione dane mogą zostać wykorzystane do podejmowania różnorodnych decyzji inwestycyjnych i finansowych (dotyczących na przykład wdrożenia nowych rozwiązań technologicznych, nowego produktu itp.) w zakresie procesu planowania strategicznego i finansowego, które w artykule zostały tylko nadmienione lub zasygnalizowane.

Z praktycznego punktu widzenia wiele polskich przedsiębiorstw nie wykorzystuje rachunku przepływów pieniężnych do analizy, planowania i budżetowania, co potwierdza telefoniczna ankieta przeprowadzona przez autora, gdzie na 20 zbadanych podmiotów tylko w dwóch zarząd wykorzystuje rachunek przepływów pieniężnych w procesie podejmowania decyzji. Powodem takiego stanu rzeczy jest wciąż mała wiedza na ten temat wśród menedżerów. Z względu na ograniczenia opracowania temat nie został w pełni rozwinięty. Zostały tylko zasygnalizowane problemy, związane z wykorzystaniem analizy rachunku przepływów pieniężnych. Staną się one dla autora kanwą do kolejnych badań i analiz omawianego obszaru.

Literatura

- 1) Gabrusewicz W., Remlein M., *Sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2007.
- 2) Gierusz B., *Podręcznik samodzielnej nauki księgowania*, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2005.
- 3) Gos W., *Sprawozdawczość i rewizja finansowa*. Część 1, Instytut Audytu i Doradztwa „Capital”, Warszawa 2005.
- 4) *Wprowadzenie do rachunkowości*, red. Śnieżek E., Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 2003.
- 5) *Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1725/2003 z dnia 29 września 2003 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego*
- 6) Sierpińska M., Jachna T., *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2005.
- 7) Szczepański P., *Wycena i zarządzanie wartością przedsiębiorstwa*, PWN, Warszawa 2007.
- 8) Turzyński M., *Rachunkowość*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2002.
- 9) *Uchwała KSR z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie przyjęcia krajowego standardu rachunkowości nr 1, Rachunek przepływów pieniężnych*, Dz. Urz. Min. Fin. 2003, nr 12, poz. 69.
- 10) *Ustawa z dnia 29 września o rachunkowości*, Dz. U. 2002, nr 76, poz. 694 z późniejszymi zmianami.
- 11) Wąsowski W., *Ekonomika i finanse banku komercyjnego*, Difin, Warszawa 2004.